

U Z N E S E N I E

Najvyšší súd Slovenskej republiky v právnej veci žalobkyne **O. B.**, bývajúcej v B., zastúpenej JUDr. D. K., advokátom so sídlom v B., proti odporcovi **D.**, so sídlom v H., **o zaplatenie 12 457,64 € s príslušenstvom**, vedenej na Okresnom súde Rimavská Sobota pod sp. zn. 7 C 229/2005, o mimoriadnom dovolaní generálneho prokurátora Slovenskej republiky proti rozsudku Krajského súdu v Banskej Bystrici z 23. apríla 2009 sp. zn. 12 Co 95/2009 a rozsudku Okresného súdu Rimavská Sobota z 23. októbra 2008 č.k. 7 C 229/2005-135, takto

r o z h o d o l :

Najvyšší súd Slovenskej republiky **z r u š u j e** rozsudok Krajského súdu v Banskej Bystrici z 23. apríla 2009 sp. zn. 12 Co 95/2009 a rozsudok Okresného súdu Rimavská Sobota z 23. októbra 2008 č.k. 7 C 229/2005-135 a vec vracia na ďalšie konanie Okresnému súdu Rimavská Sobota.

O d ô v o d n e n i e

Žalobkyňa sa žalobou z 21. júla 2005 domáhala, aby žalovanému bola uložená povinnosť zaplatiť jej sumu 12 457,64 € (375 299 Sk) spolu so 6 % úrokom z omeškania z tejto sumy od 16. februára 2005 do zaplatenia, ktorá podľa ňou zastávaného názoru predstavuje jej patriacu náhrady mzdy z titulu neplatného prevedenia na inú prácu za obdobie od 1. januára 2001 do 30. marca 2001 a z titulu neplatného rozviazania pracovného pomeru za obdobie od 1. apríla 2001 do 15. februára 2005.

Okresný súd Rimavská Sobota rozsudkom z 23. októbra 2008 č.k. 7 C 229/2005-135 žalobu zamietol; žalovanému nepriznal náhradu trov konania. Zamietnutie žaloby odôvodnil premlčaním žalobou uplatneného nároku v dôsledku žalovaným dôvodne vznesenej námietky

premlčania. Podľa právneho názoru súdu prvého stupňa premlčacia lehota na uplatnenie nároku na náhradu mzdy za obdobie od 1. apríla 2001 do 15. februára 2005 z titulu neplatného rozviazania pracovného pomeru výpoveďou (o jej neplatnosti rozhodol Okresný súd Brezno rozsudkom zo 6. októbra 2004 č.k. 1 C 107/2001-151) a na uplatnenie nároku na náhradu mzdy z neplatného prevedenia žalobkyne na inú prácu (o neplatnosti ktorého rozhodol Okresný súd Brezno rozsudkom z 18. septembra 2003 č.k. 1 C 107/2001-83) začala žalobkyňa plynúť dňom nasledujúcim po dni, kedy oznámila žalovanému, že trvá na ďalšom zamestnávaní [§ 262 ods. 1 zákona č. 65/1965 Zb. Zákonníka práce (ďalej len „Zákonník práce)], teda 6. februára 2001. Keďže žalobkyňa uplatnila právo na náhradu mzdy až žalobou z 21. júla 2005, teda po uplynutí trojročnej premlčacej lehoty, súd žalobu zamietol. Rozhodnutie o trovách konania odôvodnil § 151 ods. 2 O.s.p.

Na odvolanie žalobkyne Krajský súd v Banskej Bystrici rozsudkom z 23. apríla 2009 sp. zn. 12 Co 95/2009 napadnutý rozsudok potvrdil; žalovanému nepriznal náhradu trov odvolacieho konania. Odvolací súd sa stotožnil s právnym záverom súdu prvého stupňa o premlčaní žalobou uplatneného nároku a zdôraznil, že žalobkyňa svoje právo neuplatnila počas trojročnej premlčacej lehoty (§ 263 ods. 1 Zákonníka práce), lebo mylne vychádzala z názoru, že nárok na náhradu mzdy jej vznikol až dňom právoplatnosti rozhodnutia, ktorým bola určená neplatnosť výpovede (3. decembra 2004). Tento názor žalobkyne nepovažoval odvolací súd za správny. Uviedol, že trojročná premlčacia lehota začala plynúť odo dňa, kedy sa právo mohlo vykonať po prvý raz, teda 6. februára 2001 (kedy žalobkyňa oznámila zamestnávateľovi, že trvá na ďalšom zamestnávaní). Vzhľadom na to, že právo bolo žalobkyňou uplatnené po uplynutí premlčacej lehoty a žalovaný účinne vzniesol námietku premlčania, bolo potrebné vecne správne rozhodnutie súdu prvého stupňa potvrdiť. Rozhodnutie o trovách odvolacieho konania odôvodnil odvolací súd tým, že žalovaný neuplatnil právo na náhradu trov tohto konania.

Na základe podnetu žalobkyne napadol uvedené rozsudky generálny prokurátor Slovenskej republiky (ďalej len „generálny prokurátor“) mimoriadnym dovolaním, v ktorom uviedol, že napadnuté rozhodnutia spočívajú na nesprávnom právnom posúdení veci (§ 243f ods. 1 písm. c/ O.s.p.). Nesúhlasil s názorom, že premlčacia lehota na uplatnenie nároku na náhradu mzdy podľa § 61 ods. 1 Zákonníka práce začala žalobkyňa plynúť dňom nasledujúcim po dni, keď oznámila žalovanému, že trvá na ďalšom zamestnávaní. Podľa názoru generálneho prokurátora nárok na náhradu mzdy pri neplatnom rozviazaní pracovného

pomeru výpoved'ou zo strany žalovaného nemohol vzniknúť skôr, než žalobkyňa v zmysle § 61 ods. 1 Zákonníka práce oznámila žalovanému, že trvá na ďalšom zamestnávaní, najskôr však až vtedy, keď sa mal skončiť pracovný pomer podľa výpovede žalovaného. V konaní nebolo medzi účastníkmi sporné, že žalobkyňa 6. februára 2001 oznámila žalovanému, že trvá na ďalšom zamestnávaní. Právo na náhradu mzdy žalobkyňa za splnenia zákonom predpísaných podmienok uvedených v § 61 ods. 1 a § 64 Zákonníka práce prvýkrát mohla s úspechom uplatniť až po splatnosti náhrady mzdy. Splatnou sa jednotlivé mesačné časti náhrady mzdy stali postupne v zmysle § 16 ods. 1 v spojení s § 22 zákona č. 143/1992 Zb. a odmene za pracovnú pohotovosť v rozpočtových a niektorých ďalších organizáciách a orgánoch a na základe dohody medzi účastníkmi konania o dni výplatného termínu 10. dňom v mesiaci nasledujúcom po mesiaci, v ktorom vznikol nárok na vyplatenie náhrady mzdy. Až dňom nasledujúcim po splatnosti tej – ktorej jednotlivé mesačné náhrady mzdy začala plynúť pre každú jednotlivú mesačnú náhradu mzdy osobitne premlčacia lehota. S poukazom na vyššie uvedené podliehajú premlčaniu jednotlivé mesačné náhrady mzdy, a to podľa toho, kedy u nich nastala splatnosť. Námietka žalovaného o premlčaní nároku žalobkyne by bola dôvodná len vo vzťahu k tým jednotlivým mesačným náhradám mzdy, ktoré sa stali splatnými v lehote troch rokov pred podaním žaloby na súd. To znamená, že premlčaniu by podliehali mesačné náhrady mzdy splatné k 21. júlu 2002. Uvedený názor zodpovedá aj názoru Najvyššieho súdu Slovenskej republiky (ďalej len „najvyšší súd“), ktorý zaujal napríklad v rozhodnutí sp. zn. 1 Cdo 101/2007 a sp. zn. 4 Cdo 243/2008. Generálny prokurátor z týchto dôvodov žiadal napadnuté rozsudky súdov nižších stupňov zrušiť a vec vrátiť súdu prvého stupňa na ďalšie konanie.

Žalobkyňa sa v konaní o mimoriadnom dovolaní stotožnila s právnymi názormi generálneho prokurátora a navrhla mimoriadnemu dovolaniu vyhovieť.

Žalovaný sa k mimoriadnemu dovolaniu písomne nevyjadril.

Najvyšší súd ako súd rozhodujúci o mimoriadnom dovolaní (§ 10a ods. 3 O.s.p.) podanom generálnym prokurátorom v lehote uvedenej v § 243g O.s.p. na základe podnetu účastníka konania, preskúmal vec bez nariadenia dovolacieho pojednávania (§ 243a ods. 1 O.s.p. v spojení § 243i ods. 2 O.s.p.) a dospel k záveru, že napadnuté rozhodnutia treba zrušiť.

Podľa § 243f ods. 1 O.s.p. mimoriadnym dovolaním možno napadnúť právoplatné rozhodnutie súdu za podmienok uvedených v § 243e O.s.p. ak a/ v konaní došlo k vadám uvedeným v § 237, b/ konanie je postihnuté inou vadou, ktorá mala za následok nesprávne rozhodnutie vo veci, c/ rozhodnutie spočíva v nesprávnom právnom posúdení veci.

Vady konania uvedené v § 243f ods. 1 písm. a/ a b/ O.s.p. neboli generálnym prokurátorom namietané a v konaní o mimoriadnom dovolaní ani nevyšli najavo.

Generálny prokurátor v mimoriadnom dovolaní namieta, že napadnuté rozhodnutia spočívajú na nesprávnom právnom posúdení veci (§ 243f ods. 1 písm. c/ O.s.p.). Právnym posúdením je činnosť súdu, pri ktorej zo skutkových zistení vyvodzuje právne závery a na zistený skutkový stav aplikuje konkrétnu právnu normu. Nesprávnym právnym posúdením veci je omyl súdu pri aplikácii práva na zistený skutkový stav. O nesprávnu aplikáciu právnych predpisov ide vtedy, ak súd nepoužil správny právny predpis alebo ak síce aplikoval správny právny predpis, nesprávne ho ale interpretoval alebo ak zo správnych skutkových záverov vyvodil nesprávne právne závery.

Podľa § 61 ods. 1 Zákonníka práce ak zamestnávateľ dal zamestnancovi neplatnú výpoveď alebo ak s ním neplatne zrušil pracovný pomer okamžite alebo v skúšobnej dobe a ak zamestnanec oznámil zamestnávateľovi, že trvá na tom, aby ho ďalej zamestnával, jeho pracovný pomer trvá i naďalej a zamestnávateľ je povinný poskytnúť mu náhradu mzdy. Táto náhrada mzdy patrí zamestnancovi vo výške priemerného zárobku odo dňa, keď oznámil zamestnávateľovi, že trvá na ďalšom zamestnávaní, až do doby, keď mu zamestnávateľ umožní pokračovať v práci alebo keď dôjde k platnému skončeniu pracovného pomeru. Podľa § 119 ods. 1 veta prvá Zákonníka práce mzda a náhrada mzdy je splatná pozadu za mesačné obdobie, pokiaľ v podnikovej kolektívnej zmluve alebo v pracovnej zmluve nebolo dohodnuté iné obdobie, a to v najbližšom výplatnom termíne po uplynutí obdobia, za ktoré sa poskytuje. Podľa § 261 ods. 1 veta prvá Zákonníka práce nárok sa premlčí, ak sa neuplatnil na súde v lehote v tomto zákonníku ustanovenej. Podľa § 262 ods. 1 Zákonníka práce lehota začína plynúť odo dňa, keď sa právo mohlo uplatniť po prvý raz. Podľa § 263 ods. 1 Zákonníka práce ak nie je v tomto zákonníku ustanovené inak, je lehota na uplatnenie peňažných nárokov tri roky.

Najvyšší súd už v inej (skutkovo i právne obdobnej) veci o náhradu mzdy, v ktorej v procesnom postavení žalovaného vystupoval ten istý subjekt ako v preskúmvanej veci, konal ako súd dovolací; rozhodol v nej uznesením z 27. augusta 2009 sp. zn. 4 Cdo 243/2008, ktoré bolo občianskoprávnym kolégiom najvyššieho súdu 19. apríla 2010 navrhnuté na publikovanie v Zbierke stanovísk Najvyššieho súdu a rozhodnutí súdov Slovenskej republiky s právnou vetou, v zmysle ktorej „premlčacia lehota na uplatnenie nároku na náhradu mzdy pri neplatnom rozviazaní pracovného pomeru začína plynúť od splatnosti každej jednotlivej náhrady mzdy za ten – ktorý mesiac, za ktorý je požadovaná; nie je pri tom významné, či v tom čase už bolo v konaní o neplatnosti rozvázovacieho právneho úkonu rozhodnuté“. Na bližšie odôvodnenie je v uvedenom rozhodnutí vysvetlené, že predpokladom vzniku práva na náhradu mzdy v zmysle citovaného ustanovenia § 61 ods. 1 Zákonníka práce je neplatné skončenie pracovného pomeru výpoveďou, okamžitým zrušením alebo v skúšobnej dobe a oznámenie zamestnanca, že trvá na ďalšom zamestnávaní. Právo na náhradu mzdy pri neplatnom rozviazaní pracovného pomeru preto nemôže vzniknúť skôr než zamestnanec oznámi zamestnávateľovi, že trvá na tom, aby bol ďalej zamestnávaný. Takéto oznámenie sa môže vzťahovať iba k zamestnávaniu v čase po dni, kedy by podľa rozvázovacieho úkonu zamestnávateľa mal pracovný pomer medzi účastníkmi skončiť (do skončenia pracovného pomeru právo zamestnanca na pridelovanie a vykonávanie práce a tomu zodpovedajúca povinnosť zamestnávateľa vyplýva z obsahu pracovnoprávneho vzťahu). Uvedené oznámenie môže zamestnanec urobiť, ak má mať význam z hľadiska § 61 ods. 1 Zákonníka práce, najneskôr do rozhodnutia súdu o žalobe na určenie neplatnosti rozviazania pracovného pomeru. V zmysle § 262 ods. 1 Zákonníka práce právo na náhradu mzdy podľa § 61 ods. 1 Zákonníka práce možno po prvý raz uplatniť, keď sa táto náhrada stane splatnou, t.j. keď nastane čas jej splnenia. Splatnosťou sa právo na náhradu mzdy stáva vymáhateľným právom, teda stáva sa nárokom, a od tohto okamihu začína plynúť trojročná premlčacia lehota v zmysle § 263 ods. 1 Zákonníka práce na uplatnenie tohto nároku. Z ustanovenia § 119 ods. 1 Zákonníka práce vyplýva, že náhrada mzdy je rovnako ako mzda splatná pozadu za mesačné obdobie (pokiaľ v podnikovej kolektívnej zmluve alebo v pracovnej zmluve nebolo dohodnuté iné obdobie), a to v najbližšom výplatnom termíne po uplynutí obdobia, za ktoré sa poskytuje. Premlčaniu podliehajú preto jednotlivé náhrady mzdy za ten – ktorý mesiac podľa toho, kedy u nich nastala splatnosť. Premlčacia lehota na uplatnenie nároku na náhradu mzdy pri neplatnom rozviazaní pracovného pomeru teda začína plynúť od splatnosti každej jednotlivej náhrady mzdy za ten – ktorý mesiac, za ktorý je požadovaná. S možnosťou uplatnenia práva na náhradu mzdy pri neplatnom rozviazaní

pracovného pomeru, ktorá nastáva jeho splatnosťou, nijako nesúvisí skutočnosť, že v tej dobe prípadne ešte nie je rozhodnuté o žalobe na určenie neplatnosti skončenia pracovného pomeru výpoveďou, okamžitým zrušením alebo zrušením v skúšobnej dobe, ktorej podanie v lehote vyplývajúcej z § 64 Zákonníka práce je inak nevyhnutné na riešenie otázky neplatnosti rozvázovacieho úkonu ako hmotnoprávneho predpokladu pre vznik tohto práva. Na tomto závere nič nemôže zmeniť ani skutočnosť, že nárok na náhradu mzdy pri neplatnom rozviazaní pracovného pomeru nemožno priznať skôr, než je na isto postavené, či skutočne ide o neplatné rozviazanie pracovného pomeru, teda že uvedený nárok nemožno prisúdiť, kým nie je právoplatným rozhodnutím súdu určené, že právny úkon, ktorým mal byť pracovný pomer skončený, je neplatný. Samotným právoplatným rozhodnutím o určení neplatnosti právneho úkonu, ktorým mal byť skončený pracovný pomer, právo na náhradu mzdy ako hmotnoprávny nárok vyplývajúci z ustanovenia § 61 ods. 1 Zákonníka práce nevzniká. Týmto deklaratorným rozhodnutím sa len rieši otázka platnosti skončenia pracovného pomeru, ktorá v konaní o zaplatenie náhrady mzdy nemôže byť riešená ako predbežná vzhľadom na dôsledky vyplývajúce z § 64 Zákonníka práce. Pokiaľ by totiž v lehote uvedenej v tomto ustanovení nebola podaná žaloba o určenie neplatnosti skončenia pracovného pomeru, platila by fikcia, že pracovný pomer skončil platne, aj keby išlo o neplatný rozvázovací úkon. Aj keď teda pre rozhodnutie súdu o priznaní nároku na náhradu mzdy podľa § 61 ods. 1 Zákonníka práce je potrebné, aby otázka platnosti bola vyriešená v samostatnom konaní na základe žaloby podanej podľa § 64 Zákonníka práce, na uplatnenie tohto nároku je postačujúce, aby uplynul termín splatnosti náhrady mzdy. Treba totiž rozlišovať medzi možnosťou uplatnenia tohto práva (nároku) a možnosťou jeho priznania rozhodnutím súdu. Premlčacia lehota na uplatnenie nároku na náhradu mzdy preto začne plynúť od jej splatnosti bez ohľadu na to, či v tej dobe už bolo v konaní podľa § 64 Zákonníka práce o neplatnosti rozvázovacieho právneho úkonu rozhodnuté.

K obdobným právnym záverom dospel najvyšší súd v ďalšej právnej veci o náhradu mzdy z titulu neplatného rozviazania pracovného pomeru, v ktorej rozhodol uznesením z 27. októbra 2009 sp. zn. 1 Cdo 180/2009; toto uznesenie bolo publikované v časopise *Zo súdnej praxe* pod č. 5/2010.

Právne závery najvyššieho súdu, ktoré prijal vo vyššie uvedených uzneseniach sú plne opodstatnené aj v predmetnom konaní o mimoriadnom dovolaní. Najvyšší súd sa v preskúmvanej veci stotožňuje s názorom generálneho prokurátora, že nárok

zamestnanca na náhradu mzdy pri neplatnom rozviazaní pracovného pomeru vzniká najskôr odo dňa nasledujúceho po dni, kedy mal podľa neplatného rozviazania pracovného pomeru pracovný pomer účastníkov skončiť, a to za predpokladu, že zamestnanec oznámil zamestnávateľovi, že trvá na tom, aby ho ďalej zamestnával a že podal v zákonom stanovenej lehote žalobu podľa § 64 Zákonníka práce o určenie neplatnosti rozviazania pracovného pomeru. Za správny považuje najvyšší súd aj názor, že nárok na náhradu mzdy pri neplatnom rozviazaní pracovného pomeru možno úspešne uplatniť, keď nastala jeho splatnosť (§ 16 ods. 1 a § 22 zákona č. 143/1992 Zb. a odmene za pracovnú pohotovosť v rozpočtových a niektorých ďalších organizáciách a orgánoch) a zamestnávateľ sa dostal do omeškania s jeho uspokojením. Z hľadiska premlčania tohto nároku nie je rozhodujúce, či v tom čase už bolo v konaní podľa § 64 Zákonníka práce súdom rozhodnuté o neplatnosti rozviazania pracovného pomeru.

Mimoriadne dovolanie poukazuje na to, že v prejednávanej veci sa žalobkyňa domáhala náhrady mzdy z neplatného rozviazania pracovného pomeru za dobu od 1. apríla 2001 do 15. februára 2005. Vzhľadom na to, že splatnosť tejto náhrady mzdy (v poradí poslednej za mesiac február 2005) nastala 10. marca 2005 a žalobkyňa nárok na túto náhradu mzdy uplatnila na súde 21. júla 2005, nie je správny názor súdov nižších stupňov, že žalobkyni nebolo možné priznať celý tento nárok pre dôvodne vznesenú námietku premlčania. Námietka žalovaného o premlčaní nároku žalobkyne by bola dôvodná len vo vzťahu k tým jednotlivým mesačným náhradám mzdy, ktoré sa stali splatné v lehote troch rokov pred uplatnením nároku predmetnou žalobou na súde (k 21. júlu 2002). Pokiaľ v danej veci vychádzali súde nižších stupňov z iných právnych záverov, spočívajú ich rozhodnutia na nesprávnom právnom posúdení veci.

Najvyšší súd z tohto dôvodu mimoriadnym dovolaním napadnuté rozsudky súdov nižších stupňov zrušil (§ 243i ods. 2 O.s.p. v spojení s § 243b ods. 1 O.s.p.), a vec vrátil súdu prvého stupňa na ďalšie konanie (§ 243i ods. 2 O.s.p. v spojení s § 243b ods. 2 O.s.p.). V novom rozhodnutí rozhodne súd znova o trovách prvostupňového a dovolacieho konania (§ 243d ods. 1 O.s.p.).

Toto rozhodnutie prijal senát najvyššieho súdu pomerom hlasov 3 : 0.

P o u č e n i e : Proti tomuto uzneseniu nie je prípustný opravný prostriedok.

V Bratislave 19. marca 2012

JUDr. Emil F r a n c i s c y, v.r.
predseda senátu

Za správnosť vyhotovenia: Klaudia Vrauková